

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE**

RKR-61-22/07/KCH- /07

Kraków, dn. 29 czerwca 2007 r.

DECYZJA Nr RKR - 62 /2007

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172, ze zm.), w związku z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331) po przeprowadzeniu – z urzędu - postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –
uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki stosowane przez Wyższą Szkołę Biznesu National Louis University w Nowym Sączu, polegające na:

stosowaniu we wzorcu umowy nr .../2006/2007 o warunkach odpłatności w WSB-NLU w Nowym Sączu postanowień w brzmieniu:

1. „Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni”
2. „Zmiany Zarządzenia o których mowa w ust. 1 podwyższające odpłatność za studia na kolejne lata wraz z opłatami dodatkowymi do 10% ich wysokości nie wymagają zmiany umowy”,

które są zbieżne z postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone;

i nakazuje się zaniechanie ich stosowania.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura Urzędu w Krakowie (dalej „Prezes UOKiK”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy zapisy zawarte we wzorach umów zawieranych ze studentami na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. nr 164, poz. 1365 ze zm.) i w regulaminach studiów, stosowanych przez Wyższą Szkołę Biznesu National Louis University w Nowym Sączu (dalej też „Uczelnia”), nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych określonych przepisami Kodeksu cywilnego oraz czy nie stanowią naruszenia uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku postępowania wyjaśniającego Uczelnia przedłożyła:

- wzór Umowy nr/2006/2007 o warunkach odpłatności w WSB-NLU w Nowym Sączu,

- *Regulamin studiów Wyższej Szkoły Biznesu National Louis University w Nowym Sączu,*
- *Zarządzenie Nr 17/05/06 z dnia 20 września 2006 r. Rektora Wyższej Szkoły Biznesu National Louis University,*
- *Zarządzenie Nr 21/05/06 z dnia 28 września 2006 r. Rektora Wyższej Szkoły Biznesu National Louis University*

Przeprowadzona analiza przedłożonych dokumentów wykazała, że wzorzec umowy może zawierać postanowienia, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Uwzględniając powyższe, w dniu 7 lutego 2007 r., postanowieniem Nr RKR-118/2007, zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania przez Wyższą Szkołę Biznesu National Louis University w Nowym Sączu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy postanowień w brzmieniu:

1. par. 8 ust. 3 umowy *„Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni”*,
2. par. 5 ust. 4 umowy *„Zmiany Zarządzenia o których mowa w ust. 1 podwyższające odpłatność za studia na kolejne lata wraz z opłatami dodatkowymi do 10% ich wysokości nie wymagają zmiany umowy”*,

co może stanowić naruszenie art. 23 a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2005 r. nr 244, poz. 2080 ze zm.) – zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania – pismem z dnia 20 lutego 2007r. Uczelnia wyjaśniła, co następuje:

Kwestionowany zapis par. 8 ust. 3 *„Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni”* jest identyczny z zapisem rekomendowanym przez Parlament Studentów RP. Natomiast art. 203 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym stanowi, że Parlament Studentów reprezentuje ogół studentów kraju. Dlatego Uczelnia przyjęła, że rekomendacja Samorządu Studentów jest najlepszym zabezpieczeniem interesów studenckich, w tym też interesów studentów WSB-NLU w Nowym Sączu.

Dodatkowo, Uczelnia wskazała, że argumentem za przyjęciem kwestionowanego zapisu par. 8 ust. 3 był fakt, że zapis rekomendowany przez Parlament Studentów był elementem wzoru umowy wymaganej art. 160 ust. 3 Prawa o szkolnictwie wyższym, uzgodnionym z Fundacją Rektorów Polskich.

Zdaniem Uczelni usługa świadczona przez nią posiada specyficzny charakter. Wymaga od studenta długotrwałego (3-5 lat) bezpośredniego kontaktu ze świadczącymi ją pracownikami naukowo – dydaktycznymi, którzy świadczą ją w ściśle określonym miejscu siedziby uczelni.

Ponadto Wyższa Szkoła Biznesu wyjaśniła, że intencją zapisu par. 5 ust. 4 umowy *„Zmiany Zarządzenia o których mowa w ust. 1 podwyższające odpłatność za studia na kolejne lata wraz z opłatami dodatkowymi do 10% ich wysokości nie wymagają zmiany umowy”*, było zagwarantowanie rozpoczynającym studia studentom stabilności opłat a jednocześnie umożliwienie zarządzania finansami szkoły w sytuacji istotnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym i prawnym (np.: gwałtowna inflacja, zmiany podatkowe).

Niezależnie od powyższego Uczelnia zadeklarowała gotowość dokonania zmian kwestionowanych zapisów.

Prezes UOKiK ustalił, co następuje:

Wyższa Szkoła Biznesu National Louis University jest uczelnią niepubliczną, wpisaną do Rejestru uczelni niepublicznych i związku uczelni niepublicznych, prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nr 10. Uczelnia działa na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 nr 164 poz.1365) i przepisów wykonawczych oraz statutu zatwierdzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Jednym z podstawowych zadań uczelni jest kształcenie studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej. Kształcenie odbywa się odpłatnie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Zgodnie z art. 160 ust. 1 ustawy o szkolnictwie wyższym, organizacje i tok studiów oraz związane z nimi prawa i obowiązki studenta określa regulamin studiów. Natomiast, zgodnie z ust. 3 tego przepisu, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Stosowany przez Uczelnię wzorzec umowy o warunkach odpłatności w WSB-NLU w Nowym Sączu jest wzorcem umownym w rozumieniu art. 384 k.c., którego postanowienia są bezpośrednio stosowane w umowach, jakie Uczelnia zawiera ze studentami. Odpłatne świadczenie usług edukacyjnych odbywa się na podstawie umowy, do której stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, zgodnie z art. 750 k.c. Umowa ta jest umową wzajemną, w której świadczeniem głównym są usługi edukacyjne, za które konsument uiszcza opłaty. Występują w niej zatem dwie strony: Uczelnia i student.

Studenci, z którymi Uczelnia zawiera umowy o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych, są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ Kodeksu cywilnego, tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą.

Natomiast Uczelnia jest traktowana jako przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. podmiot świadczący odpłatnie usługi edukacyjne, którego działalność ma charakter gospodarczy. Stanowisko to potwierdza również orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok SN z 7.04.2004 r. sygn. akt III SK 22/2004) oraz orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wyrok z 28.09.2005 r. sygn. akt XVII AmC 18/05; wyrok z 12.12.2005 r. sygn. akt XVII AmC 80/2004).

W świetle art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (są to tzw. niedozwolone postanowienia umowne). Jak stanowi § 3 tego przepisu, nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu; w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych ze wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Mając powyższe na uwadze, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Na wstępie należy zwrócić uwagę, iż w dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie *ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331)*. Stosownie do art. 131 ust. 1 tej ustawy – do postępowań wszczętych na podstawie dotychczas obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie

konkurencji i konsumentów i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. Biorąc zatem pod uwagę, iż przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. i nie zostało zakończone - w niniejszej sprawie zastosowane zostały przepisy ustawy dotychczasowej.

Treść art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wskazuje, że jej przepisy mają zastosowanie wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Zatem warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy stosowanego przez Uczelnię wzorca umownego. Wzorzec ten ma zastosowanie przy zawieraniu – wymaganych prawem – umów ze studentami. Dotyczy on zatem obecnych i wszystkich potencjalnych studentów Szkoły, co oznacza, że może mieć zastosowanie do nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Zatem, niniejsze postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Art. 23a ust. 2 precyzuje zatem klauzulę generalną zawartą w ust. 1, poprzez egemplifikację najczęściej występujących form zjawiskowych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Jednak, w jednym przypadku, przepis z ust. 2 wprost uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stosowanie postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone.

Aby było możliwe stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj.:

- działania przedsiębiorcy muszą nosić znamiona bezprawności,
- działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka bezprawności

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zakwestionowane działania Uczelni w niniejszej sprawie polegają na posługiwaniu się w stosunku do konsumentów – studentów - zapisami we wzorcu umowy, których treść jest tożsama z treścią postanowień uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd

Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i które zostały wpisane do Rejestru niedozwolonych klauzul umownych.

Zgodnie z art. 479⁴² k.p.c. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca uznanych za niedozwolone i zakazuje ich stosowania. Z brzmienia art.479⁴³ k.p.c. wynika również, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵§2 k.p.c.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK na podstawie którego dokonany jest wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art.479⁴⁵ k.p.c. została rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. w sprawie o sygn. akt. III SZP 3/06. W uzasadnieniu tego wyroku wskazano, że orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, tj. zakaz stosowania klauzuli wpisanej do Rejestru dotyczy wszystkich przedsiębiorców, a nie tylko tych, których dotyczył wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Przy czym, jak podniósł Sąd, zakazane jest wykorzystywanie nie tylko klauzuli w identycznym brzmieniu, ale także klauzuli o zbliżonej treści, która wywołuje takie same skutki, jak klauzula już wpisana.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że Uczelnia, w zakresie odpłatnego kształcenia jest przedsiębiorcą i że stosuje we wzorcu umowy zawieranej ze studentami następujące postanowienie:

1. *„Wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy, strony poddają rozstrzygnięciu sądów powszechnych właściwych dla siedziby Uczelni”* (par. 8 ust. 3 umowy).
2. *„Zmiany Zarządzenia o których mowa w ust. 1 podwyższające odpłatność za studia na kolejne lata wraz z opłatami dodatkowymi do 10% ich wysokości nie wymagają zmiany umowy”* (par. 5 ust. 4 umowy).

Zatem, w celu udowodnienia bezprawności działań Uczelni należy wykazać, że ww. zapisy są tożsame z zapisami umieszczonymi w Rejestrze postanowień umownych uznanych za niedozwolone.

ad. 1

Zapis § 8 ust. 3 umowy wprowadza zasadę, że wszelkie spory rozstrzygane są przez sąd właściwy dla siedziby Uczelni.

Zgodnie z Kodeksem postępowania cywilnego mówiąc o właściwości miejscowej sądów można wyróżnić właściwość: ogólną, przemianą i wyłączną.

Podstawowa zasada – dotycząca właściwości ogólnej – wyrażona została w art. 27 § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania.

Przepisy dotyczące właściwości przemiennej przewidują możliwość wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia umowy, jej wykonanie, rozwiązanie lub unieważnienie, jak też odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, przed sąd miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości, miejsce to powinno być stwierdzone dokumentem. Przepisy te (art. 31 i następne k.p.c.) umożliwiają powodowi dokonanie wyboru pomiędzy sądem właściwości ogólnej, a innym sądem oznaczonym w tych przepisach. Nie jest zatem dopuszczalne narzucenie właściwości przemiennej przez

jedną ze stron stosunku prawnego, a jedynie następczy jej wybór w chwili powstania roszczenia wynikającego z umowy.

Artykuł 46 k.p.c. przewiduje możliwość zawarcia tzw. umowy prorogacyjnej. Zgodnie z jego treścią, strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących wyniknąć w przyszłości z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten, jeżeli strony nie postanowiły inaczej, będzie wówczas wyłącznie właściwy. W świetle przytoczonego przepisu możliwe jest odejście od generalnego modelu właściwości ogólnej, jednak tylko wtedy, gdy jest to przedmiotem indywidualnego uzgodnienia umownego. Skuteczność takiej umowy zależy zatem od zgodnego wyrażenia woli stron, poprzez zawarcie stosownej umowy prorogacyjnej, określonej w art. 46 k.p.c.

Wzorzec umowy stosowany przez Uczelnię już z samej istoty wzorca umownego nie może być poczytywany za uzgodniony indywidualnie w myśl art. 46 k.p.c. Zawiera on bowiem zbiór gotowych i opracowanych przez Uczelnię postanowień, na których brzmienie student nie ma wpływu.

Powyższe wskazuje zatem, że w rozpatrywanym przypadku, w sytuacji konieczności rozwiązywania sporu na drodze sądowej w grę wchodzi tylko dwie właściwości, tj. ogólna i przemienne.

Według właściwości ogólnej, w przypadku, gdy powodem jest student, to powództwo powinno zostać wniesione do sądu właściwego dla siedziby szkoły wyższej (art. 30 k.p.c.).

W przypadku, gdy powodem jest szkoła wyższa, to sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu student ma miejsce zamieszkania (art. 27 § 1 k.p.c.).

W przypadku właściwości przemiennej dotyczącej roszczeń wynikających z zawartej umowy o świadczenie usług edukacyjnych, właściwym będzie sąd miejsca wykonania tej umowy – czyli zazwyczaj sąd właściwy dla siedziby szkoły wyższej (art. 34 k.p.c.).

Jak wynika z powyższego, nie w każdym przypadku sądem właściwym będzie sąd właściwy dla siedziby Uczelni. Wskazać również należy, iż zapis taki stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Zgodnie z art. 385¹ pkt 23 Kodeksu cywilnego, niedozwolonym postanowieniem umownym jest w szczególności to, które wyłącza jurysdykcję sądów polskich lub poddaje sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Prezes UOKiK uznał także, iż zapis z § 8 ust. 3 wzorca umowy narzucający rozpoznanie sporów wynikłych z zawartej umowy w sądzie właściwym dla Uczelni, jest zbieżny z następującymi zapisami umieszczonymi już w Rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone:

- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 6.01.2005 r. pod nr 210: „*Spory mogące wyniknąć z realizacji niniejszej umowy rozstrzygane będą przez sąd właściwy miejscowo dla siedziby Pośrednika*”;
- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 5.05.2005 r. pod nr 388: „*Za sąd właściwy do rozpoznania spraw spornych strony uznają Sąd miejscowo właściwym dla Impuls School*”.
- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 11.07.2005 r. pod nr 493: „*Spory mogące wyniknąć w związku z wykonaniem umowy Strony poddają rozstrzygnięciu sądu powszechnego właściwego dla siedziby pozwanego*”;

Powyżej wskazane klauzule dotyczą narzucania właściwości miejscowej sądu w przypadku powstania sporu z umowy. Zatem Uczelnia, stosując przedmiotowy zapis

z § 8 ust. 3 wzorca umowy, dopuściła się tym samym stosowania klauzuli wpisanej już do Rejestru, co oznacza, iż naruszyła przepis art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

ad. 2

Drugim z kwestionowanych działań Uczelni jest stosowanie we wzorcu umowy postanowienia o treści „Zmiany Zarządzenia o których mowa w ust. 1 podwyższające odpłatność za studia na kolejne lata wraz z opłatami dodatkowymi do 10% ich wysokości nie wymagają zmiany umowy” (par. 5 ust. 4 umowy).

Zgodnie z § 5 ust. 1 wzorca umowy, zasady odpłatności za studia z opłatami dodatkowymi, ich wysokość, sposób uiszczenia oraz skutki ich nie wniesienia określa Zarządzenie Rektora WSB - NLU, ustalone na okres roku akademickiego i ogłoszone w Intranecie. W ślad za tym należy stwierdzić, że sprawy odpłatności za studia regulowane są Zarządzeniem Rektora, a więc można przyjąć, że w tym zakresie postanowienia Zarządzenia stanowią integralną część umowy, która również nie jest uzgadniania z studentem – konsumentem. Z założenia bowiem Zarządzenia nie są uzgadniane z podmiotami, których dotyczą.

Zakwestionowany zapis – z § 5 ust. 4 umowy- stwierdza, że zmiany tego zarządzenia podwyższające odpłatności za studia wraz z opłatami dodatkowymi do 10 % ich wysokości, nie wymagają zmiany umowy. Postanowienie w takim brzmieniu zwalnia Uczelnię z bezpośredniego przekazywania studentowi informacji o zmianie wysokości opłat za studia.

Należy podkreślić jeszcze jeden element zapisu z § 5 ust. 4, a mianowicie sposób podania do wiadomości informacji o zmianie wysokości opłaty, jak wynika to z poprzedzającego ust. 1 właściwe w tym zakresie jest ogłoszenie informacji w Intranecie w dziale „Zarządzenia i Regulaminy”.

Tymczasem taki zapis dot. informowania o zmianie Regulaminu za pośrednictwem strony internetowej nie gwarantuje studentowi rzetelnej informacji o zmianie treści umowy w zakresie wysokości opłat za studia. Jak stwierdził SOKiK w uzasadnieniu wyroku z dnia 5.10.2005 r. (sygn. akt XVII Amc 20/05), umowa łącząca studenta i Uczelnię ma charakter umowy ciągłej i podlega rygorom umów konsumenckich określonym w art. 384 i 384¹ k.c. Zgodnie z ich treścią ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy wiążą drugą stronę, jeżeli zostały jej doręczone przy zawarciu umowy. Dotyczy to również zmiany wzorca umowy w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym, jeżeli druga strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie. Ponadto SOKiK uznał, że sposób powiadamiania studenta o wysokości opłat poprzez wydanie zarządzenie Rektora nie stanowi gwarancji, iż ta informacja z pewnością do niego dotrze, co rodzić może ujemne skutki w postaci powstania u konsumenta zadłużenia w opłatach z powodu braku wiedzy o ich podwyżce.

Przepisy kodeksy cywilnego nakładają zatem na Uczelnię obowiązek doręczania studentom wszelkich zmian zawartej z nimi umowy. Wyłączenie tego obowiązku – jak ma miejsce w rozpatrywanym przypadku – stanowi niedozwolone postanowienie umowne (tak też SOKiK w wyroku z dnia 28.09.2005 r. sygn. akt XVII Amc 18/2005).

Wobec powyższego Prezes Urzędu uznał, iż zapis z § 5 ust. 4 wzorca umowy jest zbieżny z następującymi zapisami umieszczonym w Rejestrze postanowień umownych uznanych za niedozwolone:

- klauzula wpisana do Rejestru w dniu 20 czerwca 2006 r. pod nr 756: „*Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi przez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacyjnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenia podane zostaną do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w Dziekanacie*”.
- Klauzula wpisana do Rejestru w dniu 3 kwietnia 2006r. pod nr 642: „*Wysokość opłat wymienionych w p, a, b, d, ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości, przed rozpoczęciem roku akademickiego*”.

Powyżej wskazane klauzule dotyczą sposobu informowania studenta o zmianach wysokości opłat za studia. Jak wynika z powyższego sąd zakwestionował brak bezpośredniego informowania słuchaczy uczelni o podwyższaniu czesnego, co dawałoby pewność, że student ze zmianami się zapoznał i je zaakceptował (w sytuacji, gdy nie skorzystał z możliwości wypowiedzenia umowy). Zatem Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu, stosując przedmiotowy zapis z § 5 ust. 4 wzorca umowy, dopuściła się tym samym stosowania klauzuli wpisanej już do Rejestru, co oznacza, iż naruszyła przepis art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy – powołanego na wstępie uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy.

W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów utrwalił się pogląd, iż naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska (wyrok SA z 24.01.1991 r., XV Amr 8/90; 4.07.2001 r. XVII Ama 108/00; 23.20.2002 r. XVII Ama 133/2001).

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: „*nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów*”.

Stosowany przez Uczelnię wzorec umowy wykorzystywany jest przy zawieraniu umów ze studentami. Stroną takiej umowy są zarówno wszyscy aktualni studenci Uczelni, jak i wszyscy przyszli (potencjalni). Zatem krąg adresatów takiego wzorca nie jest z góry określony. Biorąc pod uwagę, że student podejmujący odpłatną naukę na Uczelni nie ma wpływu na zapisy zawieranej z nim umowy, gdyż nie jest ona z nim indywidualnie negocjowana, należy uznać, że wszelkie zawarte w niej bezprawne zapisy, godzą w jego interes.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że obie przesłanki zostały spełnione, co oznacza, iż Uczelnia dopuściła się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Wprawdzie, Uczelnia uznała stanowisko Prezesa UOKiK i zadeklarowała zmianę kwestionowanego postanowienia, jednakże, do daty wydania niniejszej decyzji, nie zostało udokumentowane praktyczne odstępianie od stosowania w umowach kwestionowanego postanowienia np. poprzez rozpoczęcie akcji aneksowania dotychczasowych umów.

Zgodnie z art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie (...) Prezes UOKiK w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje jej zaniechania.

Mając powyższe na uwadze, postanowiono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie (...) w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury UOKiK w Krakowie - 31 – 011 Kraków, Pl. Szczepański 5.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Zastępca Dyrektora Delegatury
Leszek Piekarz

Otrzymuje:

1. Wyższa Szkoła Biznesu
National Louis University
ul. Zielona 27
33-300 Nowy Sącz
2. RKR a/a.